2de. JAARGANG. CURACAO DEN 6n. JUNI 1885. Nº 75.

AMIGOE DI CURACAO.

WEEKBLAD VOOR DE CURACAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0,50, voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
OP CURAÇAO,
PLEIN VAN PIETERMAAI, Nº. 129.

De gentuur
ten huize van de Heeren
JAN ELLIS, *Curaçao*, — Otrabanda.
JUAN CAPRILES, *Aruba*, — Playa.
JOSÉ A. ROSA HERRERA, *Bonaire*, — Playa.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2.— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl 10,— pa anja.
Un number só fl. 0,25.
Un anuncio di 1 té 7 regel, fl 0,50, cada regel mas fl. 0,07½.

SCHEEPSTIJDINGEN.
aankomst alhier:

7 Juni *Royal Mail* van Southampt.
9 „ *Willem I* „ Holland.
13 „ *Harrison* „ Liverpool.
15 „ *Maracaibo* „ Maracaibo.

CALENDARIO.
Juni.

7. 2º DOM. desp. di Pent. SOLEMNIDAD di CORPUS
8. LUNA. S. Medardo, ob.
9. MARTES. Stos. Primo i Feliciano, mm.
10. RAZON. Sta. Margaritha, reina.
11. HUEBES. S. Barnabé, apost.
12. VIERNES S. Juan i S. Facundo, c.
13. SABRA. S. Antonio de Padua, c.

STAND DER MAAN.
N. M. 12 Juni 6 ure 6 m. P. M.

Opkomst der Zon:
10 Juni 5 ure 37 m.
Ondergang der Zon:
10 Juni 6 ure. 23 m.

SCHEEPSTIJDINGEN.
vertrek van hier:

7 Juni *Maracaibo* naar Maracaibo.
11 „ *Willem I* „ Amsterdam.
17 „ *Valencia* „ New-York.
19 „ *Duitschst.* „ Hamburg.

INGEZONDEN.

EL PERIODISMO O LOS PERIODISTAS.

———o———

IV.

Sin que nos halague ningun género de presuncion, creemos que, aun dada nuestra insuficiencia, hemos alcanzado evidenciar en nuestro anterior artículo, que las leyes que crean el divorcio, con el solo hecho de autorizarlo, llevan al sexo delicado y sensible y por lo mismo de honestas, puras pero mas frágiles y débiles resistencias, el temor y la desconfianza, todo género de zozobras y hasta el desconcierto doméstico, viendo como ven tan de cerca amenazada tan astutamente la suerte de la familia que han contribuido á formar bajo el amparo del amor y de la fé jurada por ese mismo compañero que aceptaron como complemento de la unidad física y moral que tan fácilmente puede romper, pues mientras mayor y mas profundo sea el cariño y los cuidados por su descedencia, mas intenso y doloroso será el zelo y el temor que lleven á su prevenido espíritu la impresionable decepcion, del malvado y maleable derecho de poder ser abandonada bajo especiosos pretestos y artificiosas calumnias, en nombre de una ley que autoriza el desenfreno de las mas violentas pasiones. Las consoladoras esperanzas, la amorosa lealtad, la confianza en que venian de encontrar como buenas esposas y tiernas madres, el gran apoyo que les ofrecia la sociedad en la indisolubilidad de aquella union de cuerpo y alma ha desaparecido, y lo que es peor se ha convertido en elementos desmoralizador que puede llevarlas á ser víctimas del mas atroz martirio.

Las leyes creando el divorcio, examinadas por el criterio de una sana moral y á la luz de la justicia y de la verdad, no son en buena lójica otra cosa que complementarias de las que proclama la moderna escuela de esa filosofía socialista, entre las cuales llegó á tener un preferente lugar la poligamía, cuando Silvano y Proudhon sostenian que Dios era el mal, con otros tantos desatinos y herejías, que avergonzados ante el desprecio público corrieron á esconderse, horrorizados de los desastrosos efectos de tan corruptora propaganda, que volvió á reaparecer de 1830 para acá, aun cuando con apariencias menos violentas y menos exageradas y procurando disfrazar sus errores bajo la máscara de esa palabra falaz y desoladora de libertad é liberales con que alientan y escandesen todas las malas pasiones, pues aun no dejan de sostener, *que la propiedad no es el derecho que tiene cada ciudadano de gozar y disponer de la porcion de bien que le está garantida por la ley*, con otros tantos desatinos rebuscados entre los sofismas que mas puedan contribuir á la desorganizacion de la familia, del orden y de la religion católica, que como base de todo elemento conservador de los derechos de la muger es el punto objetivo de la lucha, en que tropiezan con esa gran máxima del Cristianismo *Quod Deus conjuxit, homo non separet* que la iglesia entró á sostener por el anatema que trae el Canon 7º de la sesion 24 del gran concilio de Trento; principio de moral social que tanto contraria los de los modernos socialistas San Simon y Fourier, nuevos apóstoles de esas ideas disolventes que nacen de nuestra misma insuficiencia para penetrar ó analizar los altos fines é infinito poder del creador universal.

De donde se evidencia que no es solo el cristianismo y el clero católico los amenazados ó combatidos por las disociadoras doctrinas que se vienen derarrollando, puesto que come vemos tambien la familia y cuanto en la linea de obligaciones y deberes para con la justicia, la moral y esas progresivas necesidades que surgen de los sentimientos religiosos y de las buenas costumbres, deben someterse á esas deletéreas y corruptoras doctrinas de libertad absoluta y de libre voluntad, para romper con cuanto se opongan á nuestros desordenados apetitos y propagacion del lujo, de los placeres y consagracion ilimitada á lo que creemos mas en armonía con nuestra vanidad y orgullo, que por mas que tratemos de disfrazarlo, el periodismo ó los periodistas se han encargado en estos dias de adelantos materiales, de hacernos conocer cuales son los propósitos de los innovadores políticos, filósofos y sociales, pues en todos los pueblos civilizados con mas ó menos exagervacion, honradez y patriotismo, la imprenta y su mayor parte ha tomado á su cargo exitar todas las malas pasiones, pidiendo en nombre de la libertad las doctrinas mas disolventes y llevando al corazon de las muchedumbres ignorantes é inconscientes, esa relajacion de principios, que por el camino de los exesos las entrega al poder y despotismo de los tiranuelos, que están disfrazados de liberales y á la sombra de venales periodistas asechando la ocasion. Saben muy bien los tiranos y los socialistas, que esa religion de amor, de mansedumbre y de caridad, que ese clero encargado de sostenerla por medio de la fé y la dulzura evangélica, que esa creencia de los buenos cristianos en Dios y su justicia, es el mayor inconveniente con que tropiezan sus planes liberticidas ú opresores, y de aqui esos esfuerzos y tentativas para destruir toda religion, todo orden y toda moral!

Sino palparamos que uno de los medios Providenciales para hacer mas patentes las verdades cristianas, es la propagacion de esos errores contra su saludable enseñanza y esas calumnias contra sus mas fieles servidores, se haria inesplicable como pueblos civilizados que han saboreado las dulzuras de las prácticas cristianas y gozado de sus consoladoras y liberales doctrinas, no se revelan en masa contra esas prédicas disolventes de toda moral, de todo orden y de toda libertad, pues disfrácenlas con el nombre que las disfrazasen, dénles el giro que les diesen los hechos están demostrando, que el lujo, la concupiscencia y las necesidades fictisias, han reemplazado las costumbres moderadas, las economias domésticas y la regularidad social; las venganzas, los odios y la disociacion, el amor, la caridad y la fraternidad que nos trajo la redencion cristiana: el hierro, el fuego, la dinamita y la muerte, á cuantas ideas de igualdad, de justicia y de gobierno habian alcanzado á implantar las prácticas religiosas, que con el mas constante celo y fervor venian realizando los fundadores de los principios republicanos que surgieron de nuestra magna lucha para alcanzar nuestra independencia. Si temer á Dios, amar la patria y honrarnos mutuamente son los deberes de un buen ciudadano, predicar la fraternidad, sostener la religion y apoyar el orden son los deberes del periodista honrado, pues por mas que los abusos, las arbitriedádes y las violencias exacerben nuestro espíritu, nada adelantaremos con encandecer las pasiones contra el clero ó los malos gobiernos, oponiendo al mal sacerdote las saludables doctrinas de su divino maestro, y al despotismo y la corrupcion de los gobernantes los principios de moral y de justicia, dará cuando menos la satisfaccion de la conciencia.

Si incuestionablemente fueron las cristianas enseñanzas y los preceptos evangélicos los que nos trageron las dos salvadoras ideas de regeneracion moral dándonos á conocer la inmortalidad del alma y de la fraternidad entre los hombres, si debemos á Jesucristo la doctrina que reformó el mundo con solo enseñarnos por medio de sus cuatro evangelistas San Mateo, San Marcos, San Lucas y San Juan que los mandamientos de salvacion corporal y espiritual se encierran en el amor de Dios y del prógimo ¿qué nos ofrecen en cambio los innovadores? ¿qué nos impide identificarnos en voluntad, accion y diligencia para hacérselas practicar á los que les otorgamos el derecho de gobernarnos? ¿por qué la imprenta por medio del periodismo no reune, asimila é instruye á la ciudadania del poder y el derecho en que está de hacer que se le gobierne en justicia y con verdad? ¿con qué elementos de opresion y de fuerza cuenta el clero y la iglesia para implantar su doctrina? ¿como pues hacerlo responsable ni acusarlo siquiera como indiferentes á la suerte de las sociedades humanas? ¿sean cuales fueren los medios por que logren imponerse los tiranos, pueden contar con otro poder que el que le otorgan los mismos tiranizados?

Confesémoslo siquiera en honra de nuestra franqueza y dignidad, en esa cobarde propaganda contra el cristianismo y el clero católico va envuelto cuanto daño puede hacerse á las libertades públicas, al progreso y bienestar de las sociedades bien organizadas y á los principios de igualdad y fraternidad que sirven de base á la humana redencion, pues tomen la forma que tomaren esos sistemáticos ataques y fulminantes diatribas contra la moral cristiana y el clero católico, ellos llevan en su seno la desmoralizacion de los sentimientos de orden y de justicia que predica la iglesia, la corrupcion de las costumbres y la relajacion de todo hábito de obediencia y de las prácticas religiosas, fraternales y legales, que contribuyen tan directamente á mantener la accion del poder público dentro de los límites de la conveniencia social. Nos engañamos triste y dolorosamente al creer que esas publicaciones atacando tan violentamente las doctrinas evangélicas, que condenan el lujo, la vanidad, la presuncion y la soberbia á que nos arrastran nuestras desordenadas pasiones, propenden á ensanchar el radio de verdadera libertad y de garantías individuales, que puede decirse han desaparecido ó se encuentran reemplazadas por todo género de arbitrariedades y opresion, á que apelan la generalidad de los gobiernos que creen amenazada su existencia, al ver tan combatidos los principios religiosos y las ideas morales bajo el especioso pretesto de abogar por la libertad.

Demostracion palpable como los que se llaman liberales en todo el mundo civilizado son los verdaderos

enemigos de los derechos del hombre, pues con sus exageradas peroraciones y declamaciones, en esa intolerancia é intransigencia contra todo lo honesto, justo y moderado, con sus apelaciones á todos los medios destructores para imponerle á la sociedad su voluntad, no alcanzan otra cosa que llevar la alarma y las zozobras al corazon de todos los gremios honrados, laboriosos y que solo aspiran á vivir pacificamente de su trabajo y al lado de su familia, obligándolos á echarse en brazos de esos opresores y tiranuelos que no despedician la ocasion, y haciéndose asi responsables de las calamidades, guerras y desastres en que han logrado envolver el mundo entero, y hacen sino odiosa por que en su significacion real no puede serlo, si temible y muy sospechosa la palabra liberal, que ha venido á ser la máscara ó el disfraz de tantos crímenes como se vienen ejecutando en su nombre.

Haga los esfuerzos que hiciese el periodismo nivelador por levantar contra el cristianismo y su clero la opinion sensata y honrada, no alcanzará otra cosa que el mas pleno convencimiento de que la obra de Dios ó sea del unigénito encargado de redimir la humanidad, dejándole como base salvadora é imperecedera la iglesia católica, no está á el alcance de los hombres y bien lo vienen demostrando lo estéril, infructuosas y hasta contraproducentes, de tantas y de tan diferente caracter como han sido las sucesivas persecuciones á que la traen constantemente sometida la corrupcion y la soberbia de los hombres: todo género de despojos, de violencias, pillaje y cuanto han creido que puede aniquilarla, han puesto en práctica aun los gobiernos mas ilustrados para sacar como única consecuencia y profundo desengaño, de que la roca ante la cual se han estrellado sus locas pretensiones aparezca siempre mas fuerte, mas poderosa y como el único elemento salvador de sus mismos perseguidores cuando vuelven contra ellos sus armas, los reclutados para formar el ejército aniquilador.

Milano 24 April 1885.

Mi muy apreciado Amigoe Cobi.

(*Sigimentoe di No. 74*).

CAPITEL XIX.

Biaha di Roma na Milano.

Ora Maike a tende e promer sinjal di Locomotief pa *Venezia*, el tabata toer den entusiasmo, i mi no a sabi kiko mi a sinti. Maike ta canta algun cantica spanjol di legria, i nos dos *Rev.* ta keda masjar sosegar i ta drecha nan panja. *Clement* ta mira nos poerá i ta bisa "sosegar noema! promer koe nos ta bai Venezia, nos tin di drenta den lamar *Adriatico*."

Mi no a comprende nada, ma liger mi ta mira koe nos ferrocaril ta stop i koe Locomotief ta doena diferente sinjal coe su fluit. Parce, koe toer cos tabata liger na orde, pasobra ferrocaril ta bai trobé adilanti, no liger como un para koe ta boela den laria, ma awor bedaard i maestuoso, manera e mes tabata comprende peligroe koe tabatin.

Di berde nos tabata drenta den lamar *Adriatico* i wel arriba un dam grandi trahar DEN lamar, manera un brug firme, largoe no menos koe 4000, es ta cuatro mille *meter*: distante di 40 minuut di camina; 4000 meter anto den lamar e stad *Venezia* ta, toer limpi trahar riba paloe. Su 15.000 cas toer ta gemetsel riba pida paloenan, koe nan a daal den bodem di lamar. Su cajenan ta AWA, canalnan of rioenan chikitoe, afor algun gangetjenan pertar. Wagen no tini na henter *Venezia* pa falta di caja grandi, i toer pasasji koe tin di un banda na otro ta vapornan chikitoe of *Gondolanan*, es ta boto coe un tent riba dié trahar den un stijl toer particular. Clement tabata bisá mi, koe nan ta parce masjá na e sorto di botonan koe nan ta jama "YONK" i koe nan tini riba rioe *Peetschily* na *Tien-Tsjin*. Nan ta pintar toer pretoe i meimei nan tien un cas chikitoe, manera un dooeje grandi i cada banda un bentana. Nan por kita e cos tambe, koe nos tabata haci semper. Sin e cas chikitoe of dooeji riba dié, e *Gondolanan* ta masjar bonitoe. Pasobra e *Gondolanan* of botonan ta unicoe modo falta-poco di bai di un banda di stad na otro. Cobi por comprendé koe tin, na abundancia (pasobra tien *150 canalnan of rioenan*) i di diferente clase, bonitoe i mahoosnan, mi a mira nan dornar, koe meste sirbi pa fiesta grandinan di promer Comunion of di casamentoe, i també nos a contra un na rouw koe tabata pa hiba mortoe na cementerio.

Ora nos a jega coe ferrocaril na Venezia nos a baha den un *Gondola* koe tabatin un bandera chikitoe coe palabra "*Alberzo di Milano*" pintar riba dié, koe a hiba nos aja.

Despues di a drecha nos curpa nos a doena un poco forza na stoma i den un Caffè riba *Piazza di San Marco*, un di lugarnan di mas famoso di henter mundoe.

Tuikerslag. Cobi, ki bista famoso mi tabatin ora mi tabata drenta deur di un porta, den e plein grandi. Vloer di e plein, koe ta 600 pia largoe i 175 pia hanchoe, ta di *marmo* i *trachito*, di 3 banda cerar coe paleisnan grandi toer limpi di *marmo* di arriba té abao: i banda di Oost e Basilica fantástica di S. Marco, coe 5 cupola (koepel) grandi, haltoe den laria den stilo Romano Bizantino. Si mi a sinti na Roma, ora mi a drenta e misa bieuwnan, un sorte di un sintimentoe di gradicimentoe, koe mi ta nacer den nos S. Religion i tambe compasion coe e hendenan, koe kier bisa koe nos religion a troca, i koe p'ésai el no por ta di Dios, aki mi sintimentoe no tabata menos. Larga mi drenta unbéz pa un ratoe sol e misa di S. Marco.

Na anja 708 nan a cominza trahé, ora e misa bieuw, koe tabata para aja, a bira muchoe mancaron. E misa bieuw (un pida muraja ainda ta wardar na lugar mes) tabata di promer sigloe.

Toer lo ké bo ta mira den e Basilica, ta cos di sigloe bieuwnan.

Relikienan di *San Marco* coe su stoeltje Episcopal ta wardar ajá foi anja 828. Su relikienan ta wardar den un altar magnifico, trahar na anja 1105 na Constantinopel.

Tras di e altar tin un otro, cargar di 4 kolom trahar di albaster di *Tempel* di *Salomon*.

Tambe tin den *Camera di Tesora* wardar Cáliznan, Ciborinan, Casujanan i otro ornamentnan di altar i di Sacerdotenan di mas koe MIL anja bieuw.

Mosaiknan di 7, di 8, di 9 sigloe etc. etc. na abundancia p'afor i p'aden di misa, na toer e mosaik ta cupa lugar di 4240 meter na vierkant.

Toer cos tabata doena nos un idea di splendor i di biegeza respectabel. Ora Rev. Clement i Gerardo anto a subi e altar mayor, oende tin e curpa di *S. Marco* wardar, pa ofrece segun poder, koe nan a ricibi di cabez di Iglesia, sucesor di S. Pedro, pa manoe di nan obispo, e Sacrificio di Misa es ta: pa bai haci mes cos koe *S. Marco* a haci, pa troca pam i binja den Curpa i Sanger di N. S., lo ké *S. Marco* tabata haci den su tempoe, segun poder koe el a ricibi di cabez di Apostelnan S. Pedro: mi tabata sinti e compasion coe e hendenan, koe ta ninga ainda i ta keda ninga porfia koe Religion di Católicoenan a troca, i p'ésai naturalmente no ta Religion di Cristoe, di Dios koe no por troca nunca.

E misa di S. Marco i e misa di promer sigloe di S. Clement na Roma, oende mi a mira piutura di anja 200, koe ta representa Papa *Nicolas* i Papa *Clement*, koe ta haci Sacrificio di Misa, ta keda monument biboe di nos S. Fé.

Ma Cobi, mi ta bira muchoe serio, maské no ta maloe pa un ratoe, di bisa bo ki sintimentoe koe mi tabatien. E bista toch di S. Marco p'aden i p'afor, toer su cosnan rond di dié a haci muchoe impresion riba mi.

Un palabra sol mi tin pa e misa di S. Marco coe su plein i su paleisnan di marmo koe ta seré: ta un bista splendido i fantástico, koe ta doena hende un idea di e Splendor Oriental di sigloenan pasar.

Awor un otro cos.

Admiraal *Dandolo* tabata beleger isla Candia den 13 sigloe, i pa medio di palomba el tabata ricibi nobonan importante koe a judé masjar den e cuenta. Ora el a cohé Candia el a manda e palombanan na Venezia, ma ningun hende por a mata nan i foi e dia te awor toer nan jioenan, na número de millesnan ta haja toer dia na dos ora tramerdia nan cominda na cuenta di e Stad.

Toer e bestianan tin nan nesji den boognan Gothiek di e *paleisnan* i den facade di S. Marco sol ta logeer legioennan. Si ta bonitoe di warda e tradicion, ta duele toch di mira toer e marmo i mosaik suciar pa e bestianan.

Ma mi no ta contá bo muchoe mas di Venezia, pasobra kiko ta toca Cobi, si mi ta bisé koe un di e paleisnan jamar *Palazzo Reale* i Biblioteca i tantoe otro cos, ta obra maestuoso di stilo gótico, ¿kiko ta tocá bo e historia di e cabeznan di Republiek di tempoe pasar jamar *Dogenan*? toer esai lo mi splicá bo ora nos ta sinta sosegar un dia den ramada, ora mi bolbe na Curaçao. Pa bisa berde, Cobi, ora mi ta corda riba Curaçao, mi ta bira raal, i mi no ta sinti muchoe gustoe mas di bolbé. Aki hende ta sinti kiko hende ta i kiko hende por bira pa studio: ma na Curaçao hende di mas sabir ainda ta bobo den comparacion di nan koe ta aki. Sabir, kiko Cobi! un dia un hende, berdad basta sabir di Curaçao, koe a pasa hopi anja na Europa, koe a pasa diferente tera a bisá mi: "Ora bo ta na Curaçao hende tin duele koe el a studia, pasobra hende koe no a studia, kier sabi e cosnan mas milhor." Lo bo bisa: "Ta porfia di papia asina contra hende sabir." Si, bo tin razon, ma ta bai casi sempre asina: "*porfia — bobo.*" — I a mi ta sigur koe e hende a papia berdad, alomenos pa muchoe circunstancia. Ma mi ta dwale: mi mester contá bo algoe ainda di *Venezia*, alomenos di nos biahanan den *Gondola*.

Un atardi nos kier a pasa pa plezier algun ora den *Gondola* riba awa; i lugar di bai coe vapor na e *Giardini Publici* (Hoffman publiek) pa tende muziek bonitoe nos kier a pasa e awa blauw bonitoe den *Gondola*, segun manera di Italiano ricoenan, koe ta corda riba nan proverbio "*Dolce far niente*" (ta duci di haci nada). Nos a coempra un *fiaschetto* di Binja fini i nos ta zoja zoja noema riba e lamar. Luna tabata klaar-klaar asina koe mi por a leza den boeki. Nos "*poppa*" [asina nan ta jama e hende koe ta frik] tabata léger, i sin duda bao di impresion di e anoche bonitoe é ta canta sosegar su cantica Italiana di S. Lucia "*Sul mare lucica l'astro d'argento*." (Riba lamar e planeet di plata ta doena su luz.) Nos toer tambe tabata admira boniteza di e lamar coe e luz di luna, coe e bista magnifico di Stad Venezia, di *Palazzo Reale*, *Il Ponte dei Sospirii* etc. etc. i nos tabata mas tantoe den meditacion koe wel den combersacion. Nos idea tabata pa bai na e *Giardini Publici* pa tende muziek, ma e biaga den Gondola tabata mas duci ainda. Parce koe nos poppa tambe a comprende esai pasobra el tabata canta noema sin frik muchoe duroe. Camina toch tabata basta leuw, pasobra menos koe ¾ ora coe frikmentoe duroe el no por a jega na e *Giardini*. Alafin drief nos tabata drief noema i nos a fica mes contentoe.

Sin koe nos a mira of tendé un otro *Gondola* ta contra nos; nos poppa no por zwaai basta liger i e otro no por stop su vert diripiente, asina koe nos Gondola tabata haja un golpi basta duroe i mes asina pisar koe nos poppa tabata cai den awa; mi tabata spantar masjá cordando koe e homber lo hoga, ma mi ta miré unbé landa sosegar i grita den rabia toer sorto di blasfemia i zundramentoe, asina pisar, koe mi a corda koe e homber lo haja stijpi den lamar di rabia.

Cento "Accidenti" e homber tabata haja na su adres por nada.

Nos poppa rabiar ta drenta trobe coe su panja moehá den Gondola i si nos lo no a baha su coerazon sin duda lé a keda zundra henter anoche.

Nos tabatin poco compasion koe nos poppa, pasobra tempoe tabata basta frescoe i nos a bisé di frik duroe noema i di bolbe na Piazza di S. Marco. Pa contentó mas i pa largé loebida su banjo frioe nos a pagé dubbel. Cientoe ofrecementoe di su trabao pa otro dia nos tabata haja por nada.

Nos a pasa e anoche té 11 ora riba e plein di *S. Marco*, koe ta toer dia jeen di hende té 12 ora di anoche.

(*E ta sigi*).

Engeland-Rusland.

Uit onze vorige beschouwingen is het gebleken, dat Engeland nu eenmaal de sterkste niet meer is, en velen reeds ernstig beginnen te twijfelen of het de rol van groote Mogendheid zal kunnen ophouden. Hierover zal wel nergens anders als op het oorlogsveld kunnen beslist worden. Men heeft dan ook nauwkeurig nagegaan wat Engelands macht zou vermogen, wanneer een oorlog met Rusland kwam uit te breken. Het tooneel van den strijd moet dan ongetwijfeld in Europa of in de Aziatische woestijnen van Afghanistan gevonden worden.

Welnu, niet meer bij duizenden of tienduizenden, maar bij honderdduizenden wordt tegenwoordig de sterkte van strijdende legers berekend. Rusland kan optreden met millioenen. De macht, welke Engeland daartegenover kan stellen, schijnt, ondanks de geoefendheid en uitstekende eigenschappen van den Engelschen soldaat, schier onbeteekenend. Alles bovendien heeft Engeland in Azië tegen zich. Het lijdt geen twijfel, of volken van Middel-Azië, ook zelfs de Afghanen, sluiten zich liever en gemakkelijker aan bij Rusland dan bij Engeland. Overal wordt de Brit met een wantrouwend oog aangezien. Mocht hij geslagen worden, meer dan waarschijnlijk is het, dat de Afghanen dan in plaats van zich zijn bondgenooten te toonen, zich bij zijn vijanden zullen aansluiten. De verdediging der aan Rusland voorgeschreven grens ten noorden van Herat, loopende door onbewoonde en onbewoonbare streken, is voor Engeland eene onmogelijkheid.

Zelfs in het gunstigst mogelijke geval, dat Rusland door wapengeweld zou gedwongen worden het recht van Afghanistan op Pend-jeh te erkennen, is het zeker, dat Rusland, wat het in 1885 niet heeft kunnen verkrijgen, binnen enkele jaren nogmaals beproeven zal meester te worden. Stap voor stap zijn de Russische legers, ten spijt van vroegere nederlagen en plechtig gesloten traktaten, voorwaarts gerukt. En de Russische staatkunde zal haar eenmaal opgevat plan, om n. l. tot in het rijke Indië door te dringen en er Engelands macht te fnuiken, wel nimmer opgeven.

Hoe staat het in Europa geschapen? Een blik op de kaart doet ons zien, hoe weinig punten van aanval het Russische Rijk oplevert voor een vijand als Engeland. Overal aan de landgrenzen in Europa zoowel als in Azië is het ingesloten door bevriende Rijken als Duitschland en Oostenrijk of door Staten als Turkije, die er het grootste belang bij hebben, hunne neutraliteit te handhaven. En de zeegrenzen? Aan een aanval in het Noorden zal wel door niemand gedacht worden. Blijven alleen als punten van aanval over de havens der Oost-zee en der Zwarte zee.

Engeland kan omtrent de mogelijkheid en de bezwaren, aan dergelijken aanval verbonden, van ondervinding spreken! Wat heeft de Engelsche vloot kunnen uitrichten in 1854, toen Engeland met Frankrijk, Turkije en Sardinië gezamenlijk den noordschen kolos beoorloogden en diens middelen van verwering op verre na niet waren wat zij heden zijn? Een nieuw beleg van Sebastepol, door Engeland alleen ondernomen, zou zeker voor Rusland weinig te vreezen zijn; bovendien echter moet het om andere redenen van elken aanval tegen de kusten der Zwarte zee afzien. Turkije immers houdt als neutrale Mogendheid de Dardanellen voor alle oorlogsschepen gesloten; was er eenige weken geleden een oogenblik sprake dat dat een bondgenootschap met Engeland tegen Rusland wilde aangaan, thans na de vertogen van Duitschland en Oostenrijk, zou zulk een verbond een daad van roekeloosheid zijn, en bijna met zelfmoord gelijkstaan.

Alleen de Oost-zee blijft nog over; maar daarginds heeft Rusland zijne havens met alle hulpmiddelen der nieuwere krijgskunst en ten koste van millioenen schats versterkt, terwijl bovendien in de Russische vloot en in de Russische torpedoos Engelands zeemacht hoogst gevaarlijke tegenstanders zoude vinden. Het beeld, waaraan Rusland op dit oogenblik wel het meest heeft doen denken, is dat van een egel, die aan alle zijden zijn pennen heeft opgezet. De kans op overwinningen, men moet het toegeven, is voor Engeland al uiterst gering; en ook indien het die ten koste van onnoemelijke offers behaalde, zou het daarvan geen of geen noemenswaardig voordeel kunnen plukken. Het zou Rusland alleen voor een korter of

langeren tijd in Azië hebben opgehouden !

Veel daarentegen zet Engeland, dat bij een oorlog niets kan winnen, op het spel: zijn vloot, zijn crediet, zijn invloed op de volken van Indië, maar vooral zijn staatkundige beteekenis in Europa. Reeds sedert geruimen tijd werd gemompeld, dat Engelands vloot in een strijd met andere Zeemogendheden niet meer blijken zou de eerste te zijn. Mocht het waarheid zijn, aanstonds zou Engeland tot een Mogendheid van den tweeden rang zijn afgedaald. Nog maken zijn vloot en zijn bezittingen, maakt het Keizerrijk van Indië het tot een wereldmacht; de toekomst alleen kan leeren, of op den duur door Engelands koningen de schepter over vreemde landen zoowel als over den Oceaan zal gezwaaid worden. De beslissing over dat alles schijnt, volgens de jongste berichten uit Europa, tot lateren tijd verschoven: moge het zelfs nimmer tot eene beslissing behoeven te komen! Moge het ook waar zijn, wat eenige militairisten beweren, dat namelijk de verbazende vooruitgang in de kunst van verdelging en vernietiging dat de vorderingen der krijgswetenschap zelven de oorlogen tusschen beschaafde Mogendheden al zeldzamer en zeldzamer, ja, ten slotte onmogelijk zullen maken !

NIEUWSBERICHTEN.

CURAÇAO.

Gouvernements-Besluiten.

Curaçao, den 4n Juni 1885.

De Heer *Carl Anton Zeppenfeldt* toegelaten tot de uitoefening der genees-, heel- en verloskunde in deze kolonie.

De Gouvernements-Secretaris,
HELLMUND.

Administratie van Financiën.

Aan belastingschuldigen wegens belasting op den invoer over het 1e. kwartaal dj. wordt, gedurende veertien dagen, gerekend van den 26n. dezer op gewone kantooruren, gelegenheid gegeven om hunne bezwaren tegen den aanslag in die belasting ter beslissing in te brengen.

Ten parkette van den Procureur-generaal liggen ter beschikking van de belanghebbenden een houden haissieraad in den vorm van een hart een gouden speld, een medaillon met een daaraan bevestigd stuk van een gouden ketting en een gouden bril in eene etui; al welke voorwerpen op straat zijn gevonden.

— Gisteren morgen strandde de balander *Mina* ter hoogte van *Maria Pompoen*. De opvarenden zijn gered. Van schip en lading is ons niets naders bekend geworden.

NEDERLAND.

Zijne Majesteit de Koning heeft benoemd tot Minister van Financiën, in plaats van den heer Grobbée, den heer J. C. Bloem, oud-hoofdinspecteur der belastingen.

— Naar wij vernemen, is benoemd tot Gouverneur van Suriname Mr. H. Smidt. oud-min. van Justitie en thans lid van den Raad van State.

— De Commissie voor *Tijdelijke Werkverschaffing* te Amsterdam heeft in den afgeloopen winter gedurende 84 dagen (of 14 weken) werk verschaft en loon uitbetaald aan een afwisselend getal personen, dat tot 3600 is gestegen (het *gemiddeld* getal bedroeg ruim 2000 per dag). Den 14n Maart zijn de laatsten vertrokken ten getale van ± 800 man. Alles liep in de meest gewenschte orde af, en menige betuiging van hartelijke dankbaarheid mocht de Commissie bij het scheiden vernemen. Aan groote en kleine giften is ontvangen de kapitale som van *f* 172,150; aan arbeidsloon mocht aan mannen en vrouwen worden uitbetaald *f* 173,800.

— Naar wordt medegedeeld, is dr. J. C. Zaalberg Pz., die om gezondheidsredenen van Paramaribo per West-Indische mailboot *Prins Willem I* naar Nederland was vertrokken, in de nabijheid der Fransche kust overleden, in den ouderdom van 58 jaar.

Zijn overlijden moet zeer onverwacht zijn geweest: een uur toch vóór zijn dood was hij nog op het dek van het schip.

— De zaakwaarnemer G. S. te Haarlem, die, gelijk onlangs gemeld werd, aan eenige eenvoudige lieden vrij groote sommen aftroggelde, door hun als nakomelingen van den graaf van Brederode een groote erfenis voor te spiegelen, kreeg als oplichter van de rechtbank te Haarlem 6 maanden celstraf. S. was met dat vonnis niet tevreden en „gooide 't hooger op."

Het Hof te Amsterdam was 't met hem eens, dat het vonnis niet deugde, en gaf er hem... nog 6 maanden celstraf bij.

— Het hof van 's Gravenhage heeft vrouw van der Linde schuldig verklaard aan vergiftiging, driemaal gepleegd, en haar veroordeeld tot levenslange tuchthuisstraf.

ANTWERPEN, 2 Mei.—Bij de opening der Tentoonstelling heerschte er veel geestdrift onder de bevolking. De Koning arriveerde ten 2.25 met de Koningin, den Graaf en de Gravin van Vlaanderen en Prins Boudewijn in de feestzaal. Het Koninklijk Huis werd met luid gejuich begroet. Nadat aan H. H. M. M. een welkomstgroet was toegezongen, las de President van het uitvoerend comité, Victor van Lijnen, een adres voor. Van 's Konings antwoord was geen woord te verstaan. De feestcantante werd matig geapplaudisseerd. Te half vier uren was de plechtigheid geëindigd.

— De Belgische Staat voerde onlangs een proces aangaande een lap gronds voor het huisje van een wisselwachter. De koopwaarde van den grond was fr. 13. De proceskosten beliepen...... fr. 900!

LONDEN, 23 Mei.— Van Afrika's westkust wordt gemeld, dat de Mahomedanen van Opper-Congo hunne aanspraken willen doen gelden op het Centraal gedeelte van Afrika.

PARIJS.— Den 23n Mei is Victor Hugo op 83-jarigen leeftijd gestorven. In de Kamer der Afgevaardigden sprak de heer Brisson een lofrede over den beroemden Franschman uit en stelde voor, aan den overledene bij zijne begrafenis een nationale hulde te schenken.— Den 25n Mei praalde het lijk onder den beroemden triomfboog te Parijs. Victor Hugo's uiterste wil verlangde voor hem eene eenvoudige teraardebestelling, zonder de kerkelijke gebeden en plechtigheden voor de zielerust der geloovigen; toch moest men luide en algemeen doen vernemen, dat Victor Hugo niet als ongodist was gestorven, maar *geloofde* (!) in God.— De Communisten, vreest men, zullen bij zijne begrafenis met hun roode vlag present zijn. Deze geesteskinderen van Victor Hugo— wiens werken de zedeloosheid en het ongeloof en daarom den eerbied voor het wettige gezag in Frankrijk den genadestoot dreigden toe te brengen — willen natuurlijk hunnen Vader ten grave geleiden. Men is beducht voor wanordelijkheden, te meer daar de policie den 25n Mei reeds in de nabijheid van het kerkhof *Père la Chaise* met de sabel op de Commune-mannen heeft moeten inhakken, bij welke gelegenheid vijf personen gedood en een dertigtal gekwetst werden.

— De Keizer van Brazilië heeft eene betuiging van deelneming wegens Victor Hugo's dood naar Parijs gezonden.

— Te Mexico heeft het Congres wegens Victor Hugo's dood last gegeven, drie dagen lang de nationale vlag halfstok te hijschen.

— 27 Mei.— Toen men het plan had opgevat, *V. H.* den 1n. Juni in het Pantheon te begraven, moest men ook rekening houden met de rechten die de Katholieke Kerk op die plaats bezit. Het stoffelijk overschot van een katholiek als Victor Hugo zou wel nimmer op dien gewijden grond worden toegelaten. Daarom gaf het officieele *Journal* den 27n een Regeeringsbesluit te lezen, waarbij eenvoudig het Pantheon geseculariseerd werd.

De aartsbisschop van Parijs en zijne geestelijkheid hebben tegen deze ontheiliging geprotesteerd.

— Den 24n der vorige maand heeft de beroemde ingenieur *Ferdinand de Lesseps* bezit genomen van zijnen zetel in de Fransche Academie met eene korte maar pittige redevoering over den historie-schrijver Henri Martin, dien hij is opgevolgd. Renan hield de installatie-rede.— Het beste bewijs van den nog ongeschokte gezondheid van den bejaarden De Lesseps is zeker wel, dat hij verklaard heeft niet te kunnen beloven, dat hij rustig op zijnen zetel in de Academie zou blijven zitten. Zelfs verzekert men, dat hij binnen eenige weken de reis naar zijn Panamákanaal zou ondernemen.

NEW-YORK, 26 Mei.— Men bericht, dat Rusland het door Engeland voorgestelde verdrag in zijn geheel heeft aangenomen, en van zijnen eisch tot het bezetten van Maruchak en den bergpas van Zulfikar heeft afgezien.

— Den 26n werd nog uit St. Petersburg bericht, dat groote menigten troepen naar Afghanistan oprukken.

— Den 27n is door den Czaar en de Czarin op plechtige wijze het zeekanaal te Kroonstad geopend. Het corps diplomatique, de Russische magnaten en een ontelbare schare toeschouwers waren aanwezig.

— Een gerucht, dat Keizer Wilhelm zou overleden zijn, veroorzaakte gisteren eene daling van de papieren.—Een vrij ernstige ongesteldheid schijnt den grijzen vorst te hebben aangetast; den 27n luidde de officiëele bulletin zeer gunstig, ofschoon de Keizer slechts langzaam in beterschap toeneemt.

———o———

TELESCOPIO.

Nan ta conta koe ta tres mucha a descubri telescopio (verrekijker) na anja 1606; nan tabata jioe di Jan Leppershey, trahador di vergrootglas i glas di bril, koe tabata biba na Middelburg, capital di provincia Zeeland na Hoelanda.

Nan ta conta koe un dia, k'e muchananaí tabata hunga den winkel di nan tata, nan a horta algun glas di bril, i e jioe major, di 14 anja, a toema un die glasnan i el a ponele na su wowo, i coe un glas mas, k'é tabatien na su man drechi, é tabata mira den toer dos; e ora-aí el a ripara koe e gai koe tabata riba torintji di misa, a bini asina cerca dié, k'e por a cohé coe su manoe. Admirá di su descubrimentoe i jeen di alegria el a grita su tata: "Papá, bini aki liger! bin mira un cos, bini ligé, promé e gai bolbe bai."

E tata a laga su trabao para i el a corre bai mira kiko su jioe tabata papia. Tabata berde, asina el a pone e glasnan na su wowo manera e mucha a biséle, no solo e gai di torintji, sino toer cos tabata bini asina cerca, manera realmente e por a cohe nan coe su man, principalmente ora e pone e glasnan na ciertoe distancia un di otro. El a examina e glasnan i el a mira koe unoe tabata *cóncavo*, (hol manera bril di hende bijziende), i e otro tabata convexo (rondó manera vergrootglas). Esaí a trecéle na idea di haci un poerbamentoe, un experimentoe, manera nos ta bisa na linga di ciencia. El a pega e dos glasnan cada unoe na un pida carton coe boeracoe, i el a pega nan cada unoe na punta di un pijp di carton koe por a schuif un den otro; asina é por a pone e glasnan na un distancia reglar i vast un di otro; i di e manera-aí el a logra di traha un cos koe nos ta jama *kijker*, koe ta un telescopio na su principio.

Maar manera nos sabi, na toer tera i na toer tempoe cos bon semper a haja strobar pa drenta mundoe, no solamente den tempoe pasar, koe nos por bisa, koe tabata pa motiboe di ignorancia sino hasta den nos sigloe 19, sigloe di luz i ciencia. Asina a socedë coe Mr. Bell, tem el a inventa *fonógrafo*, koe ta un masjin, koe por repeti kiko koe un hende papia dilanti dié.

Un Miember di Academia francés a presentéle na Academia i ora el a caba di haci su prueba, academistanan a sagudi cabes bisando: sigur e homber-aí ta un ventrilóquio (papiador den barrica) koe kié ganja nos. Ta despues di hopi otro prueba i examen masjar scrupuloso, koe Academia a reconoce berdad di *fonógrafo*. Mes cos a socedé coe Mesmer algun tem pasar coe su descubrimientoe di magnetismo animal, koe awendia ta contá pa un gran ciencia.

Laga nos sigi cuenta di telescopio. Dia 2 di October 1606 Jan Lippershey a pidi na Staten Generaal di Hoelanda un privilegio di invencion pa su telescopio, maar nan a nenguéle, bisando koe su telescopio tabata trece un grandi inconveniente, es ta, *koe hende lo no por mira mas coe nan wowo.*

Tres anja despues otro hoelandes, Jacob Martins, koe també tabata fabricante di spiel i di vergrootglas a inventa telescopio di refraccion na anja 1609 i como é tabatin glas di diferente forma, a pasa den su cabez di mira den dos di nan un convexo i otro cóncavo, el a pone nan na punta di un pijp i su telescoop tabata klaar mescos koe di Jan Lippershey. E nomber di telescopio ta salir foi dos palabra griego *teles*, i *scopeo*, koe ta nifica *mira* i *aleuw*. Despues Galileo, koe a tende di e descubrimientoeaí, sin nunca mira e instrument, a traha su telescopio. El a uséle pa astronomía i coenéle el a descubri caranan di Venus, manchanan den solo, cuater satélite of luna di Jupiter i naturaleza di ceroenan den luna.

Despues di Galileo hopi otro astrónomo famoso a inventa i perfecciona diferente sorto di telescopio conocir coe nomber di nan inventornan i també bao di nomber di telescopio *astronómico*, *acromático*, *prismático*, *dialíticos*, *aplanáticos*, *dioptricos*, *terrestres*, *ecuatorial de tránsito* &ª. Nan toer ta diferente un foi otro na construccion, na sortoe i na manera di pone e glas of e spielnan; ma como descripcion di nan toer lo ta muchoe largoe, podisé nos ta doena un splicacion di e diferente palabra i di diferente sortoe di glas i di spiel un otro dia.

Asina anto telescopio ta un instrument *óptico* usá pa mira cos aleuw. Ta un judanza grandi pa wowo; promé, pasobra sin e instrument-aí lo tabata imposibel pa astrónomonan bai dilanti den nan ciencia, i discubri tantoe cos miljon i miljon di mijl ajá leuw den cieloe, manera ringitjinan di Saturno, i mil i mil *nebulosa*, koe ta un sortoe di mancha blancoe di diferente grandura i figura; un di nan ta e mancha grandi koe nos ta jama Camina di lecho, koe, ora nan miréle den un telescopio grandi no ta mas koe miljon di miljon strea masjar aleuw.

E principal parti di un telescopio ta su glas *objetivo*, koe ta esun koe ta bai na laria. E ta *convexo* i e ta sirbi pa trece huntoe toer stral di luz koe ta sali foi un cos na distancia i trece nan den e otro parti principal koe ta e glas *ocular* koe ta esun koe ta bini cerca nos wowo. Algun bez é ta convexo i otro bez e ta cóncavo i e ta sirbi pa haci grandi e imagen, k'e objetivo a trece riba dié.

E kijker chikitoenan koe nos ta jama *gemilos* of *binóculo* ta trahar exactamente manera telescopio di Galileo, sin mas diferencia koe na lugar di ún pijp, nan tin dos, pa forma e mes imagen den toer dos wowo.

Descubrimentoe di telescopio a doena nan ocasion di traha algun cas grandi i magnífico pa nan observa toer lo ke tin i ta soc edéden cieloe, i nan ta jamar *Observatorio astronómico*.

Curaçao, 5 Juni 1885.

Mi muy estimado Amigoe Ipi.

Poco poco bo ta jega mas acerca. Mi mama! com lo nos papia, ora bo bini. Mi ta kere, ni den seis luna lo nos caba. Es kasji, koe mi a priminti di traha pa bo ta klaar caba. Lo bo ta contentoe di dié. Toer laatji i porta ta bon haaks, bo sâ, ta cos koe mi ta gusta masjar. Ni un cos, koe no ta haaks mi no por wanta. Mi ta corda bou, koe semper bo ta boefon di mi di esaí, ma awor lo bo ta contentoe, koe mi a sigi mi bon custumber trahando bo kasji. Maar bam, conversa trobe un poco!

Ultimoe biaha mi a scirbí bo riba cuenta di nos Post. Té aínda mi no a tende, si un o otro miembro di Koloniale-Raad lo papia riba es punta: mi ta spera koe toer lo no ninga di trata coe ánimo es cos importante. Despues di a mandá bo mi laatste notici algun cos masjar crítico a socede tristoe coe es mees Post di Curaçao. Un di mi Amigoenan a scirbí mi di Bonaire un carta no muchoe gustoso, pasobra el tabata acusá mi di falta di mi parti, koe é no a haja na ora un papel bien interesante. I toch no tabata mi falta. Mi a manda es papel dia Sabra di seman pasar i dia Huebes aíndá mi amigoe no

enemigos de los derechos del hombre, pues con sus exageradas peroraciones y declamaciones, en esa intolerancia é intransigencia contra todo lo honesto, justo y moderado, con sus apelaciones á todos los medios destructores para imponerle á la sociedad su voluntad, no alcanzan otra cosa qùe llevar la alarma y las zozobras al corazon de todos los gremios honrados, laboriosos y que solo aspiran á vivir pacíficamente de su trabajo y al lado de su familia, obligándolos á echarse en brazos de esos opresores y tiranuelos que no despedician la ocasion, y haciéndose asi responsables de las calamidades, guerras y desastres en que han logrado envolver el mundo entero, y hacen sino odiosa por que en su significacion real no puede serlo, si temible y muy sospechosa la palabra liberal, que ha venido á ser la máscara ó el disfraz de tantos crímenes como se vienen ejecutando en su nombre.

Haga los esfuerzos que hiciese el periodismo nivelador por levantar contra el cristianismo y su clero la opinion sensata y honrada, no alcanzará otra cosa que el mas pleno convencimiento de que la obra de Dios ó sea del unigénito encargado de redimir la humanidad, dejándole como base salvadora é imperecedera la iglesia católica, no está á el alcance de los hombres y bien lo vienen demostrando lo estéril, infructuosas y hasta contraproducentes, de tantas y de tan diferente caracter como han sido las sucesivas persecuciones á que la traen constantemente sometida la corrupcion y la soberbia de los hombres; todo género de despojos, de violencias, pillaje y cuanto han creido que puede aniquilarla, han puesto en práctica aun los gobiernos mas ilustrados para sacar como única consecuencia y profundo desengaño, de que la roca ante la cual se han estrellado sus locas pretensiones aparezca siempre mas fuerte, mas poderosa y como el único elemento salvador de sus mismos perseguidores cuando vuelven contra ellos sus armas, los reclutados para formar el ejército aniquilador.

Milano 24 April 1885.

Mi muy apreciado Amigoe Cobi.

(*Sigimentoe di No. 74*).

CAPITEL XIX.

Biaha di Roma na Milano.

Ora Maike a tende e promer siujal di Locomotief pa *Venezia*, el tabata toer den entusiasmo, i mi no a sabi kiko mi a sinti. Maike ta canta algun cantica spanjol di legria, i nos dos *Rev.* ta keda masjar sosegar i ta drecha nan panja. *Clement* ta mira nos poerá i ta bisa "sosegar noema! promer koe nos ta bai Venezia, nos tin di drenta den lamar *Adriatico*."

Mi no a comprende nada, ma liger mi ta mira koe nos ferrocaril ta stop i koe Locomotief ta doena diferente sinjal coe su fluit. Parce, koe toer cos tabata liger na orde, pasobra ferrocaril ta bai trobé adilanti, no liger como un para koe ta boela den laria, ma awor bedaard i maestuoso, manera e mes tabata comprende peligroe koe tabatin.

Di berde nos tabata drenta den lamar *Adriatico* i wel arriba un dam grandi trahar DEN lamar, manera un brug firme, largoe no menos koe 4000, es ta cuatro mille *meter*: distante di 40 minuut di camina; 4000 meter anto den lamar e stad *Venezia* ta, toer limpi trahar riba paloe. Su 15.000 cas toer ta gemetsel riba pida palocnan, koe nan a daal den bodem di lamar. Su cajanan ta AWA, canalnan of rioenan chikitoe, afor algun gangetjenan pertar. Wagen no tini na henter *Venezia* pa falta di caja grandi, i toer pasasji koe tin di un banda na otro ta vapornan chikitoe of wel *Gondolanan*, es ta boto coe un tent riba dié trahar den un stijl toer particular. Clement tabata bisá mi, koe nan ta parce masjá na e sorto di botonan koe nan ta jama "YONK" i koe nan tini riba rioe *Peetschily* na *Tien-Tsjin*. Nan ta pintar toer pretoe i meimei nan tien un cas chikitoe, manera un doosje grandi i cada banda un bentana. Nan por kita e cos tambe, koe nos tabata haci semper. Sin e *cas* chikitoe of doosji riba dié, e *Gondolanan* ta masjar bonitoe. Pasobra e *Gondolanan* of botonan ta unicoe modo falta-poco di bai di un banda di stad na otro. Cobi por comprendé koe tin, na abundancia (pasobra tien *150 canalnan* of *rioenan*) i di diferente clase, bonitoe i mahoosnan, mi a mira nan dornar, koe meste sirbi pa fiesta grandinan di promer Comunion of di casamentoe; i també nos a contra un na rouw koe tabata pa hiba mortoe na cementerio.

Ora nos a jega coe ferrocaril na Venezia nos a baha den un *Gondola* koe tabatin un bandera chikitoe coe palabra "*Alberzo di Milano*" pintar riba dié, koe a hiba nos aja.

Despues di a drecha nos curpa nos a doena un poco forza na stoma i den un Caffé riba *Piazza di San Marco*, un di lugarnan di mas famoso di henter mundoe.

Tuikerslag, Cobi, ki bista famoso mi tabatin ora mi tabata drenta deur di un porta, den e plein grandi. Vloer di e plein, koe ta 600 pia largoe i 175 pia hanchoe, ta di *marmo* i *trachito*, di 3 banda cerar coe paleisnan grandi toer limpi di *marmo* di arriba té abao; i banda di Oost e Basílica fantástica di S. Marco, coe 5 cupola (koepel) grandi, haltoe den laria den stilo Romano Bizantino. Si mi a sinti na Roma, ora mi a drenta e misa bieuwnan, un sorte di un sintimentoe di gradicimentoe, koe mi ta nacer den nos S. Religion i tambe compasion coe e hendenan, koe kier bisa koe nos religion a troca, i koe p'ésai el no por ta di Dios, aki mi sintimentoe no tabata menos. Larga mi drenta unbéz pa un ratoe sol e misa di S. Marco.

Na anja 708 nan a cominza trahé, ora e misa bieuw, koe tabata para aja, a bira muchoe mancaron. E misa bieuw (un pida muraja aínda ta wardar na lugar mes) tabata di promer sigloe.

Toer lo ké bo ta mira den e Basílica, ta cos di sigloe bieuwnan.

Relikienan di *San Marco* coe su stoeltje Episcopal ta wardar ajá foí anja 828. Su relikienan ta wardar den un altar magnífico, trahar na anja 1105 na Constantinopel.

Tras di e altar tin un otro, cargar di 4 kolom trahar di albaster di *Tempel* di *Salomon*.

Tambe tin den *Camera di Tesora* wardar Cáliznan, Ciborinan, Casujanan i otro ornamentuan di altar i di Sacerdotenan di mas koe MIL anja bieuw.

Mosaiknan di 7, di 8, di 9 sigloe etc. etc. na abundancia p'afor i p'aden di misa, na toer e mosaik ta cupa lugar di 4240 meter na vierkaut.

Toer cos tabata doena nos un idea di splendor i di biegeza respectabel. Ora Rev. Clement i Gerardo anto a subi e altar mayor, oende tin e curpa di *S. Marco* wardar, pa ofrece segun poder, koe nan a ricibi di cabez di Iglesia, sucesor di S. Pedro, pa manoe di nan obispo, e Sacrificio di Misa es ta: pa bai haci mes cos koe *S. Marco* a haci, pa troca pam i binja den Curpa i Sanger di N. S., lo ké *S. Marco* tabata haci den su tempoe, segun poder koe el a ricibi di cabez di Apostelnan S. Pedro: mi tabata sinti e compasion coe e hendenan, koe ta ninga ainda i ta keda ninga porfía koe Religion di Católicoenan a troca, i p'ésai naturalmente no ta Religion di Cristoe, di Dios koe no por troca nunca.

E misa di S. Marco i e misa di promer sigloe di S. Clement na Roma, oende mi a mira pintura di anja 200, koe ta representa Papa *Nicolas* i Papa *Clement*, koe ta haci Sacrificio di Misa, ta keda monument biboe di nos S. Fé.

Ma Cobi, mi ta bira muchoe serio, maské no ta maloe pa un ratoe, di bisa bo ki sintimentoe koe mi tabatien. E bista toch di S. Marco p'aden i p'afor, toer su cosnan rond di dié a haci muchoe impresion riba mi.

Un palabra sol mi tin pa e misa di S. Marco coe su plein i su paleisnan di marmo koe ta seré: ta un bista splendido i fantástico, koe ta doena hende un idea di e Splendor Oriental di sigloenan pasar.

Awor un otro cos.

Admiraal *Dandolo* tabata beleger isla Candia den 13 sigloe, i pa medio di palomba el tabata ricibi nobonan importante koe a judé masjar den e cuenta. Ora el a cohé Candia el a manda e palombanan na Venezia, ma ningun hende por a mata nan i foí e dia te awor toer nan jioenan, na número de millesnan ta haja toer dia na dos ora tramerdía nan cominda na cuenta di e Stad.

Toer e bestianan tin nan nesji den boognan Gothiek di e *paleisnan* i den facade di S. Marco sol ta logeer legioennan. Si ta bonitoe di warda e tradicion, ta duele toch di mira toer e marmo i mosaik suciar pa e bestianan.

Ma mi no ta contá bo muchoe mas di Venezia, pasobra kiko ta toca Cobi, si mi ta bisé koe un di e paleisnan jamar *Palazza Reale* i Biblioteca i tantoe otro cos, ta obra maestuoso di stilo gótico, ¿kiko ta tocá bo e historia di e cabeznan di Republiek di tempoe pasar jamar *Dogenan*? toer esai lo mi splicá bo ora nos ta sinta sosegar un dia den ramada, ora mi bolbe na Curaçao. Pa bisa berde, Cobi, ora mi ta corda riba Curaçao, mí ta bira raal, i mi no ta sinti muchoe gustoe mas di bolbé. Akí hende ta sinti kiko hende ta i kiko hende por bira pa studio: ma na Curaçao hende di mas sabir aínda ta bobo den comparacion di nan koe ta akí. Sabir, kiko Cobi! un dia un hende, berdad basta sabir di Curaçao, koe a pasa hopi anja na Europa, koe a pasa diferente tera a bisá mi: "Ora bo ta na Curaçao hende tin duele koe el a studia, pasobra "hende koe no a studia, kier sabi e cosnan mas mihor." Lo bo bisa: "Ta "porfía di papia asina contra hende sabir." Sí, bo tin razon, ma ta bai casi semper asina: "*porfía — bobo.*" — I a mi ta sigur koe e hende a papia berdad, alomenos pa muchoe circunstancia. Ma mi ta dwale; mi mester contá bo algoe ainda di *Venezia*, alomenos di nos biahanan den *Gondola*.

Un atardi nos kier a pasa pa plezier algun ora den *Gondola* riba awa; i lugar di bai coe vapor na e *Giardini Publici* (Hoffinan publiek) pa tende muziek bonitoe nos kier a pasa e awa blauw bonitoe den *Gondola*, segun manera di Italiano ricoenan, koe ta corda riba nan proverbio "*Dolce far niente*" (ta duci di haci nada). Nos a coempra un *fiaschetto* di Binja fini i nos ta zoja zoja noema riba e lamar. Luna tabata klaar-klaar asina koe mi por a leza den boeki. Nos "*poppa*" [asina nan ta jama e hende koe ta frik] tabata léger, i sin duda bao di impresion di e anoche bonitoe é ta canta sosegar su cantica Italiana di S. Lucia "*Sul mare lucica l'astro d'argento.* (Riba lamar e planeet di plata ta doena su luz.) Nos toer tambe tabata admira boniteza di e lamar coe e luz di luna, coe e bista magnífico di Stad Venezia, di *Palazzo Reale*, *Il Ponte dei Sospirii* etc. etc. i nos tabata mas tantoe den meditacion koe wel den combersacion. Nos idea tabata pa bai na e *Giardini Publici* pa tende muziek, ma e biaga den Gondola tabata mas duci aínda. Parce koe nos poppa tambe a comprende esaí pasobra el tabata canta noema sin frik muchoe duroe. Camina toch tabata basta leuw, pasobra menos koe ¾ ora coe frikmentoe duroe el no por a jega na e *Giardini*. Alafin drief nos tabata drief noema i nos a fica mes contentoe.

Sin koe nos a mira of tendé un otro *Gondola* ta contra nos; nos poppa no por zwaai basta liger i e otro no por stop su vert diripiente, asina koe nos Gondola tabata haja un golpi basta duroe i mes asina pisar koe nos poppa tabata cai den awa; mi tabata spantar masjá cordando koe e homber lo hoga, ma mi ta miré unbé landa sosegar i grita den rabia toer sorto di blasfemia i zundramentoe, asina pisar, koe mi a corda koe e homber lo haja stijpi den lamar di rabia.

Cento "Accidenti" e homber tabata haja na su adres por nada.

Nos poppa rabiar ta drenta trobe coe su panja moehá den Gondola i si nos lo no a baha su coerazon sin duda lé a keda zundra henter anoche.

Nos tabatin poco compasion koe nos poppa, pasobra tempoe tabata basta frescoe i nos a bisé dí frik duroe noema i di bolbe na Piazza di S. Marco. Pa contenté mas i pa largé loebida su banjo frioe nos a pagé dubbel. Ciento ofrecementoe di su trabao pa otro dia nos tabata haja por nada.

Nos a pasa e anoche té 11 ora riba e plein di *S. Marco*, koe ta toer dia jeen di hende té 12 ora di anoche.

(*E ta sigi*).

Engeland-Rusland.

Uit onze vorige beschouwingen is het gebleken, dat Engeland nu eenmaal de sterkste niet meer is, en velen reeds ernstig beginnen te twijfelen of het de rol van groote Mogendheid zal kunnen ophouden. Hierover zal wel nergens anders als op het oorlogsveld kunnen beslist worden. Men heeft dan ook nauwkeurig nagegaan wat Engelands macht zou vermogen, wanneer een oorlog met Rusland kwam uit te breken. Het tooneel van den strijd moet dan ongetwijfeld in Europa of in de Aziatische woestijnen van Afghanistan gevonden worden.

Welnu, niet meer bij duizenden of tienduizenden, maar bij honderdduizenden wordt tegenwoordig de sterkte van strijdende legers berekend. Rusland kan optreden met millioenen. De macht, welke Engeland daartegenover kan stellen, schijnt, ondanks de geoefendheid en uitstekende eigenschappen van den Engelschen soldaat, schier onbeteekenend. Alles bovendien heeft Engeland in Azië tegen zich. Het lijdt geen twijfel, of volken van Middel-Azië, ook zelfs de Afghanen, sluiten zich liever en gemakkelijker aan bij Rusland dan bij Engeland. Overal wordt de Brit met een wantrouwend oog aangezien. Mocht hij geslagen worden, meer dan waarschijnlijk is het, dat de Afghanen dan in plaats van zich zijn bondgenooten te toonen, zich bij zijn vijanden zullen aansluiten. De verdediging der aan Rusland voorgeschreven grens ten noorden van Herat, loopende door onbewoonde en onbewoonbare streken, is voor Engeland eene onmogelijkheid.

Zelfs in het gunstigst mogelijke geval, dat Rusland door wapengeweld zou gedwongen worden het recht van Afghanistan op Pend-jeh te erkennen, is het zeker, dat Rusland, wat het in 1885 niet heeft kunnen verkrijgen, binnen enkele jaren nogmaals beproeven zal meester te worden. Stap voor stap zijn de Russische legers, ten spijt van vroegere nederlagen en plechtig gesloten traktaten, voorwaarts gerukt. En de Russische staatkunde zal haar eenmaal opgevat plan, om n. l. tot in het rijke Indië door te dringen en er Engelands macht te fnuiken, wel nimmer opgeven.

Hoe staat het in Europa geschapen? Een blik op de kaart doet ons zien, hoe weinig punten van aanval het Russische Rijk oplevert voor een vijand als Engeland. Overal aan de landgrenzen in Europa zoowel als in Azië is het ingesloten door bevriende Rijken als Duitschland en Oostenrijk of door Staten als Turkije, die er het grootste belang bij hebben, hunne neutraliteit te handhaven. En de zeegrenzen? Aan een aanval in het Noorden zal wel door niemand gedacht worden. Blijven alleen als punten van aanval over de havens der Oost-zee en der Zwarte zee.

Engeland kan omtrent de mogelijkheid en de bezwaren, aan dergelijken aanval verbonden, van ondervinding spreken! Wat heeft de Engelsche vloot kunnen uitrichten in 1854, toen Engeland met Frankrijk, Turkije en Sardinië gezamenlijk den noordschen kolos beoorloogden en diens middelen van verwering op verre na niet waren wat zij heden zijn? Een nieuw beleg van Sebastepol, door Engeland alleen ondernomen, zou zeker voor Rusland weinig te vreezen zijn; bovendien echter moet het om andere redenen van elken aanval tegen de kusten der Zwarte zee afzien. Turkije immers houdt als neutrale Mogendheid de Dardanellen voor alle oorlogsschepen gesloten; was er eenige weken geleden een oogenblik sprake dat dat een bondgenootschap met Engeland tegen Rusland wilde aangaan, thans na de vertoogen van Duitschland en Oostenrijk, zou zulk een verbond een daad van roekeloosheid zijn, en bijna met zelfmoord gelijkstaan.

Alleen de Oost-zee blijft nog over; maar daarginds heeft Rusland zijne havens met alle hulpmiddelen der nieuwere krijgskunst en ten koste van millioenen schats versterkt, terwijl bovendien in de Russische vloot en in de Russische torpedoes Engelands zeemacht hoogst gevaarlijke tegenstanders zoude vinden. Het beeld, waaraan Rusland op dit oogenblik wel het meest heeft doen denken, is dat van een egel, die aan alle zijden zijn pennen heeft opgezet. De kans op overwinningen, men moet het toegeven, is voor Engeland al uiterst gering; en ook indien het die ten koste van onnoemelijke offers behaalde, zou het daarvan geen of geen noemenswaardig voordeel kunnen plukken. Het zou Rusland alleen voor een korter of

langerén tijd in Azië hebben opgehouden!

Veel daarentegen zet Engeland, dat bij een oorlog niets kan winnen, op het spel: zijn vloot, zijn crediet, zijn invloed op de volken van Indië, maar vooral zijn staatkundige beteekenis in Europa. Reeds sedert geruimen tijd werd gemompeld, dat Engelands vloot in een strijd met andere Zeemogendheden niet meer blijken zou de eerste te zijn. Mocht het waarheid zijn, aanstonds zou Engeland tot een Mogendheid van den tweeden rang zijn afgedaald. Nog maken zijn vloot en zijn bezittingen, maakt het Keizerrijk van Indië het tot een wereldmacht; de toekomst alleen kan leeren, of op den duur door Engelands koningen de schepter over vreemde landen zoowel als over den Oceaan zal gezwaaid worden. De beslissing over dat alles schijnt, volgens de jongste berichten uit Europa, tot lateren tijd verschoven: moge het zelfs nimmer tot eene beslissing behoeven te komen! Moge het ook waar zijn, wat eenige militairisten beweren, dat namelijk de verbazende vooruitgang in de kunst van verdelging en vernietiging dat de vorderingen der krijgswetenschap zelven de oorlogen tusschen beschaafde Mogendheden al zeldzamer en zeldzamer, ja, ten slotte onmogelijk zullen maken!

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

Gouvernements-Besluiten.

Curaçao, den 4n Juni 1885.

De Heer *Carl Anton Zeppenfeldt* toegelaten tot de uitoefening der genees-, heel- en verloskunde in deze kolonie.

De Gouvernements-Secretaris,
HELLMUND.

Administratie van Financiën.

Aan belastingschuldigen wegens belasting op den invoer over het 1e. kwartaal dj. wordt, gedurende veertien dagen, gerekend van den 26n, dezer op gewone kantooruren, gelegenheid gegeven om hunne bezwaren tegen den aanslag in die belasting ter beslissing in te brengen.

Ten parkette van den Procureur-generaal liggen ter beschikking van de belanghebbenden een houden haissieraad in den vorm van een hart een gouden speld, een medaillon met een daaraan bevestigd stuk van een gouden ketting en een gouden bril in eene etui; al welke voorwerpen op straat zijn gevonden.

— Gisteren morgen strandde de balander *Mina* ter hoogte van *Maria Pompoen*. De opvarenden zijn gered. Van schip en lading is ons niets naders bekend geworden.

NEDERLAND.

Zijne Majesteit de Koning heeft benoemd tot Minister van Financiën, in plaats van den heer Grobbée, den heer J. C. Bloem, oud-hoofdinspecteur der belastingen.

— Naar wij vernemen, is benoemd tot Gouverneur van Suriname Mr. H. Smidt. oud-min. van Justitie en thans lid van den Raad van State.

— De Commissie voor *Tijdelijke Werkverschaffing* te Amsterdam heeft in den afgeloopen winter gedurende 84 dagen (of 14 weken) werk verschaft en loon uitbetaald aan een afwisselend getal personen, dat tot 2600 is gestegen (het *gemiddeld* getal bedroeg ruim 2000 per dag). Den 14n Maart zijn de laatsten vertrokken ten getale van ± 800 man. Alles liep in de meest gewenschte orde af, en menige betuiging van hartelijke dankbaarheid mocht de Commissie bij het scheiden vernemen. Aan groote en kleine giften is ontvangen de kapitale som van f 173,150; aan arbeidsloon mocht aan mannen en vrouwen worden uitbetaald f 173,800.

— Naar wordt medegedeeld, is dr. [illegible] Zaalberg Pz., die om gezondheidsredenen van Paramaribo per [illegible]-Indische mailboot *Prins Willem I* naar Nederland was vertrokken, in de nabijheid der Fransche kust overleden, in den ouderdom van 58 jaar.

Zijn overlijden moet zeer onverwacht zijn geweest: een uur toch vóór zijn dood was hij nog op het dek van het schip.

— De zaakwaarnemer G. S. te Haarlem. die, gelijk onlangs gemeld werd, aan eenige eenvoudige lieden vrij groote sommen aftroggelde, door hun als nakomelingen van den graaf van Brederode een groote erfenis voor te spiegelen, kreeg als oplichter van de rechtbank te Haarlem 6 maanden celstraf. S. was met dat vonnis niet tevreden en „gooide 't hooger op."

Het Hof te Amsterdam was 't met hem eens, dat het vonnis niet deugde. en gaf er hem... nog 6 maanden celstraf bij.

— Het hof van 's Gravenhage heeft vrouw van der Linde schuldig verklaard aan vergiftiging, driemaal gepleegd, en haar veroordeeld tot levenslange tuchthuisstraf.

ANTWERPEN, 2 Mei.—Bij de opening der Tentoonstelling heerschte er veel geestdrift onder de bevolking. De Koning arriveerde ten 2.25 met de Koningin, den Graaf en de Gravin van Vlaanderen en Prins Boudewijn in de feestzaal. Het Koninklijk Huis werd met luid gejuich begroet. Nadat aan H. H. M. M. een welkomstgroet was toegezongen, las de President van het uitvoerend comité, Victor van Lijnen, een adres voor. Van 's Konings antwoord was geen woord te verstaan. De feestcantante werd matig geapplaudisseerd. Te half vier uren was de plechtigheid geëindigd.

— De Belgische Staat voerde onlangs een proces aangaande een lap gronds voor het huisje van een wisselwachter. De koopwaarde van den grond was fr. 13. De proceskosten beliepen...... fr. 900!

LONDEN, 23 Mei.— Van Afrika's westkust wordt gemeld, dat de Mahomedanen van Opper-Congo hunne aanspraken willen doen gelden op het Centraal gedeelte van Afrika.

PARIJS.— Den 23n Mei is Victor Hugo op 83-jarigen leeftijd gestorven. In de Kamer der Afgevaardigden sprak de heer Brisson een lofrede over den beroemden Franschman uit en stelde voor, aan den overledene bij zijne begrafenis een nationale hulde te schenken.— Den 25n Mei praalde het lijk onder den beroemden triomfboog te Parijs. Victor Hugo's uiterste wil verlangde voor hem eene eenvoudige teraardebestelling, zonder de kerkelijke gebeden en plechtigheden voor de zielerust der geloovigen; toch moest men luide en algemeen doen vernemen, dat Victor Hugo niet als ongodist was gestorven, maar *geloofde* (!) in God.— De Communisten, vreest men, zullen bij zijne begrafenis met hun roode vlag present zijn. Deze geesteskinderen van Victor Hugo—wiens werken de zedeloosheid en het ongeloof en daarom den eerbied voor het wettige gezag in Frankrijk den genadestoot dreigden toe te brengen — willen natuurlijk hunnen Vader ten grave geleiden. Men is beducht voor wanordelijkheden, te meer daar de policie den 25n Mei reeds in de nabijheid van het kerkhof *Père la Chaise* met de sabel op de Commune-mannen heeft moeten inhakken, bij welke gelegenheid vijf personen gedood en een dertigtal gekwetst werden.

— De Keizer van Brazilië heeft eene betuiging van deelneming wegens Victor Hugo's dood naar Parijs gezonden.

— Te Mexico heeft het Congres wegens Victor Hugo's dood last gegeven, drie dagen lang de nationale vlag halfstok te hijschen.

— 27 Mei.— Toen men het plan had opgevat, *V. H.* den 1n. Juni in het Pantheon te begraven, moest men ook rekening houden met de rechten die de Katholieke Kerk op die plaats bezit. Het stoffelijk overschot van een katholiek als Victor Hugo zou wel nimmer op dien gewijden grond worden toegelaten. Daarom gaf het officieele *Journal* den 27n een Regeeringsbesluit te lezen, waarbij eenvoudig het Pantheon geseculariseerd werd.

De aartsbisschop van Parijs en zijne geestelijkheid hebben tegen deze ontheiliging geprotesteerd.

— Den 24n der vorige maand heeft de beroemde ingenieur *Ferdinand de Lesseps* bezit genomen van zijnen zetel in de Fransche Academie met eene korte maar pittige redevoering over den historie-schrijver Henri Martin, dien hij is opgevolgd. Renan hield de installatie-rede.— Het beste bewijs van den nog ongeschokte gezondheid van den bejaarden De Lesseps is zeker wel, dat hij verklaard heeft niet te kunnen beloven, dat hij rustig op zijnen zetel in de Academie zou blijven zitten. Zelfs verzekert men, dat hij binnen eenige weken de reis naar zijn Panamákanaal zou ondernemen.

NEW-YORK, 26 Mei.— Men bericht, dat Rusland het door Engeland voorgestelde verdrag in zijn geheel heeft aangenomen, en van zijnen eisch tot het bezetten van Maruchak en den bergpas van Zulfikar heeft afgezien.

— Den 26n werd nog uit St. Petersburg bericht, dat groote menigten troepen naar Afghanistan oprukken.

— Den 27n is door den Czaar en de Czarin op plechtige wijze het zeekanaal te Kroonstad geopend. Het corps diplomatique, de Russische magnaten en een ontelbare schare toeschouwers waren aanwezig.

— Een gerucht, dat Keizer Wilhelm zou overleden zijn, veroorzaakte gisteren eene daling van de papieren.—Een vrij ernstige ongesteldheid schijnt den grijzen vorst te hebben aangetast; den 27n luidde de officiëele bulletin zeer gunstig, ofschoon de Keizer slechts langzaam in beterschap toeneemt.

TELESCOPIO.

Nan ta conta koe ta tres mucha a descubri telescopio (verrekijker) na anja 1606; nan tabata jioe di Jan Leppershey, trabador di vergrootglas i glas di bril, koe tabata biba na Middelburg, capital di provincia Zeeland na Hoelanda.

Nan ta conta koe un dia, k'e muchananaí tabata hunga den winkel di nan tata, nan a horta algun glas di bril, i e jioe major, di 14 anja, a toema un die glasnan i el a ponele na su wowo, i coe un glas mas, k'é tabatien na su man drechi, é tabata mira den toer dos; e ora-aí el a ripara koe e gai koe tabata riba torintji di misa, a bini asina cerca dié, k'e por a cohé coe su manoe. Admirá di su descubrimentoe i jeen di alegria el a grita su tata: "Papá, bini aki liger! bin mira un cos, bini ligé, promé e gai bolbe bai."

E tata a laga su trabao para i el a corre bai mira kiko su jioe tabata papia. Tabata berde, asina el a pone e glasnan na su wowo manera e mucha a biséle, no solo e gai di torintji, sino toer cos tabata bini asina cerca, manera realmente e por a cohe nan coe su man, principalmente ora e pone e glasnan na ciertoe distancia un di otro. El a examina e glasnan i el a mira koe unoe tabata *cóncavo*, (hol manera bril di hende bijziende), i e otro tabata convexo (rondó manera vergrootglas). Esaí a trecéle na idea di haci un poerbamentoe, un experimentoe, manera nos ta bisa na linga di ciencia. El a pega e dos glasnan cada unoe na un pida carton coe boeracoe, i el a pega nan cada unoe na punta di un pijp di carton koe por a schuif un den otro; asina é por a pone e glasnan na un distancia reglar i vast un di otro; i di e manera-aí el a logra di traha un cos koe nos ta jama *kijker*, koe ta un telescopio na su principio.

Maar manera nos sabi, na toer tera i na toer tempoe cos bon semper a haja strobar pa drenta. mundoe, no solamente den tempoe pasar, koe nos por bisa, koe tabata pa motiboe di ignorancia sino hasta den nos sigloe 19, sigloe di luz i ciencia. Asina a socedë coe Mr. Bell, tem el a inventa *fonógrafo*, koe ta un masjin, koe por repeti kiko koe un hende papia dilanti dié.

Un Miember di Academia francés a presentéle na Academia i ora el a caba di haci su prueba, academistanan a sagudi cabez bisando: sigur e homber-aí ta un ventrilóquio (papiador den barrica) koe kié ganja nos. Ta despues di hopi otro prueba i examen masjar scrupuloso, koe Academia a reconoce berdad di *fonógrafo*. Mes cos a socedé coe Mesmer algun tem pasar coe su descubrimientoe di magnetismo animal, koe awendía ta contá pa un gran ciencia.

La.ga nos sigi cuenta di telescopio. Dia 2 di October 1606 Jan Lippershey a pidi na Staten Generaal di Hoelanda un privilegio di invencion pa su telescopio, maar nan a nenguéle, bisando koe su telescopio tabata trece un grandi inconveniente, es ta, *koe hende lo no por mira mas coe nan wowo.*

Tres anja despues otro hoelandes, Jacob Martins, koe també tabata fabricante di spiel i di vergrootglas a inventa telescopio di refraccion na anja 1609 i como é tabatin glas di diferente forma, a pasa den su cabez di mira den dos di nan un convexo i otro cóncavo, el a pone nan na punta di un pijp i su telescoop tabata klaar mescos koe di Jan Lippershey. E nomber di telescopio ta salir foi dos palabra griego *teles*, i *scopeo*, koe ta nifica *mira* i *aleuw*. Despues Galileo, koe a tende di e descubrimientoeaí, sin nunca mira e instrument, a traha su telescopio. El a usele pa astronomía i coenéle el a descubri carauan di Venus, manchanan den solo, cuater satélite of luna di Jupiter i naturaleza di ceroenan den luna.

Despues di Galileo hopi otro astrónomo famoso a inventa i perfecciona diferente sorto di telescopio conocir coe nomber di nan inventornan i també bao di nomber di telescopio *astronómico*, *acromático*, *prismático*, *dialíticos*, *aplanáticos*, *dioptricos*, *terrestres*, *ecuatorial de tránsito* &ª. Nan toer ta diferente un foi otro na construccion, na sortoe i na manera di pone e glas of e spielnan; ma como descripcion di nan toer lo ta muchoe largoe, podisé nos ta doena un splicacion di e diferente palabra i di diferente sortoe di glas i di spiel un otro dia.

Asina anto telescopio ta un instrument *óptico* usá pa mira cos aleuw. Ta un judanza grandi pa wowo; promé, pasobra sin e instrument-aí lo tabata imposibel pa astrónomonan bai dilanti den nan ciencia, i discubri tantoe cos miljon i miljon di mijl ajá leuw den cieloe, manera ringitjinan di Saturno, i mil i mil *nebulosa*, koe ta un sortoe di mancha blancoe di diferente grandura i figura; un di nan ta e mancha grandi koe nos ta jama Camina di lecho, koe, ora nan miréle den un telescopio grandi no ta mas koe miljon di miljon strea masjar aleuw.

E principal parti di un telescopio ta su glas *objetivo*, koe ta esun koe ta bai na laria. E ta *convexo* i e ta sirbi pa trece huntoe toer stral di luz koe ta sali foi un cos na distancia i trece nan den e otro parti principal koe ta e glas *ocular* koe ta esun koe ta bini cerca nos wowo. Algun bez é ta convexo i otro bez e ta cóncavo i e ta sirbi pa haci grandi e imagen, k'e objetivo a trece riba dié.

E kijker chikitoenan koe nos ta jama *gemilos* of *binóculo* ta trahar exactamente manera telescopio di Galileo, sin mas diferencia koe na lugar di ún pijp, nan tin dos, pa forma e mes imagen den toer dos wowo.

Descubrimentoe di telescopio a doena nan ocasion di traha algun cas grandi i magnífico pa nan observa toer lo ke tin i ta soc edéden cieloe, i nan ta jamar *Observatorio astronómico.*

Curaçao, 5 Juni 1885.

Mi muy estimado Amigoe Ipi.

Poco poco bo ta jega mas acerca. Mi mama! com lo nos papia, ora bo bini. Mi ta kere, ni den seis luna lo nos caba. Es kasji, koe mi a priminti di traha pa bo ta klaar caba. Lo bo ta contentoe di dié. Toer laatji i porta ta bon haaks, bo sâ, ta cos koe mi ta gusta masjar. Ni un cos, koe no ta haaks mi no por wanta. Mi ta corda bon, koe semper bo ta boefon di mi di esaí, ma awor lo bo ta contentoe, koe mi a sigi mi bon custumber trahando bo kasji. Maar bam, conversa trobe un poco!

Ultimoe biaha mi a scirbí bo riba cuenta di nos Post. Té aínda mi no a tende, si un o otro miembro di Koloniale-Raad lo papia riba es punta: mi ta spera koe toer lo no ninga di trata coe ánimo es cos importante. Despues di a mandá bo mi laatste notici algun cos masjar crítico a socede tristoe coe es mees Post di Curaçao. Un di mi Amigoenan a scirbí mi di Bonaire un carta no muchoe gustoso, pasobra el tabata acusá mi di falta di mi parti, koe é no a haja na ora un papel bien interesante. I toch no tabata mi falta. Mi a mandá es papel dia Sabra di seman pasar i dia Huebes aínda mi amigoe no

tabatø ricibi nada. Naturalmente mi a scirbié, koe no ta mi falta, ma falta di un correspondencia oficial, koe nos no tien denter Curaçao i su Islanan. Un otro cos no menos desagradabel a socédé mi, ora un momento promer di diez-dos ora, mi a bin coe un carta na Post. Tiroe tabata tira, mi ta bai na Oficina di Post mees conform tiroe a cai porta di oficina ta serar i coe pena di mas grandi mi por hinca ainda mi carta den Post, koe mi ta spera koe nan a hinca aiuda den sacoe oficial, pero mi carta, koe mi kier larga aanteekenen, mi por bai coené na cas. Tabata muchoe laat. I *cincoe* ora di atardi paket tabata sali. *Tableau!* lo nan grita na Europa, nan a bisá mi; ma akí ningun admiracion, pasobra ta asina ta custumber nan diei. Un mal costumber nos meste bisa i ¿oende ta falta di es mal costumber?—mi ta keré, koe nos por hajé den número chikitoe di klerknan, koe post tien. Algun anja pasar tabatin motibo di ta un poco miskinja coe klerknan, ma awor koe tin tantoe placa sobrar ta necesario di gasta esaí na manera di mas útil pa civilizacion i progreso. Mi amigoe, nos ta fica coe berguenza pa fica den un punto tantoe capital asina trasado.

Mi a papia trobé di placa i awor mi ta corda cuenta di placa mes. ¿Ki dia lo nos haja nos placa? Toer anja bo ta tende papia: koe Gobiernoe lo toema na coerazon cuenta di placa. Ma ki dia lé bini coe un plan i lo nos haja placa, koe por circula solamente den nos islanan-akí? Placa largá i placa grandi? Awor nos no tin casi nada koe mitar sol, koe toer ora por baha, manera mi a tende; sin cents sin oida cuater ó diez placa. Hopi bez nos ta pasa trabao pa troca un mitar sol, pa únicoe motiboe noema, koe no tin placa largá. Si cos ta sigi asina, hopi hende lo hajá nan den un necesidad bien straujero, es ta: nan lo sufri hamber ó lo nan meste gasta pa haja un cana di harinja ó un dompi un mitar sol, pasobra toer hende no por bai fia na pakoes ó tienda falta di crediet, i pakoes ó tienda no por troca es mitar sol pa falta di placa largá.

¿Ipi, esaí no ta un situacion tristoe? Tende, a mi ta kere, koe un poco boluntad i amor pa Curaçao uní coe bon ánimo por drecha es cos masjar bon. O nos por haci tantoe cos, si nos kier noema.

¿Ma pakiko mi ta scirbi bo toer esaí? ¿Kiko bo por haci pa regla es cos? O mi amigoe dispensá mi! ma un amigoe ta combersa coe su amigoe di es koe ta primi su coerazon també.

Bo carta di Milaan mi a ricibié i lezé coe toer mi gustoe. Danki Dios, koe ta parce koe bo profesia di gera lo no cumpli; pasobra pa mi no tin un disgracia mas grandi, koe un gera sangriente, manera nan sa haci den es tempoe-akí.

Awor pa caba es carta mi ta doená bo noticia, koe pobreza ta sigi, i koe nos tin solamente speranza, koe Goebierno lo juda pobernan den di esaí. No ta mejor p'é, koe nos ta sali akí-for i busca trabao na stranjero. Mara, nan percura pa nos por gana un pida pam den sodor di nos frenta. Esaí mi ta jama un misericordia bien ilustrado i civilizá!

Adios, mi amigoe, tó despues! coemindamentoe di toer amigoe i conocir di -

Bo Amigoe,

Cobi.

MOVIMIENTO MARITIMO.

(*De la Oficina-Marítima*).

ENTRADAS.

Junio 1°.

Goleta colombiana *Amistad*, de Rio-Hacha, carga: cueros y dividive.
Goleta venezolana *Lafayette*, de La Vela de Coro, en lastre.
Goleta holandesa *Maria Eliza*, de Aruba, en lastre.
Goleta venezolana *Guillermina*, de Barcelona, carga: café.

Junio 2.

Vapor inglés *Caribbean*, de Europa via Barbados, Trinidad, La Guaira y Pto. Cabello, carga 818 bultos para ésta y 87 para Maracaibo.
Goleta holandesa *Arend*, de Aruba, carga: aloë.
Goleta holandesa *Perseverancia*, de San Pedro de Macorís, carga: frutas.
Goleta colombiana *Lamia*, de Rio-Hacha, carga: ganados, cueros y dividive.

Junio 3.

Balandra holandesa *Zephyr*, de Bonaire, carga: sal.
Balandra holandesa *Zilia*, de Bonaire, carga: carbon y leña.
Balandra holandesa *Amistad*, de Bonaire, carga: carbon y leña.

Junio 4.

Vapor americano *Cardcas*, de La Guaira y Pto. Cabello, con carga para Nueva York.
Vapor americano *Maracaibo*, de Maracaibo, con carga para Nueva York.
Goleta holandesa *Minerva*, de Aruba, carga: aloë y huesos.
Balandra holandesa *Marie*, de Bonaire, carga: carbon y leña.
Balandra holandesa *Phenix*, de Bonaire, carga: carbon y leña.
Goleta venezolana *Rosabella*, de Pto. Cabello, en lastre.

Junio 5.

Vapor americano *Valencia*, de Nueva York, con carga para Maracaibo y 9200 bultos para ésta.
Goleta venezolana *9 de Agosto*, de La Vela de Coro, carga: café, cueros, ganado y quina.
Goleta holandesa *Oscar*, (paquete) de Sto. Domingo, en lastre.
Balandra holandesa *Caweta Christ*, de Bonaire, carga carbon y leña.

Junio 6.

Vapor inglés *Severn*, de Colon.

SALIDA.

Mayo 30.

Goleta holandesa *Leonor*, para Sto. Domingo.

Junio 1°.

Balandra venezolana *Aurora*, para Pto. Cabello.

Junio 2.

Vapor inglés *Caribbean*, para Colon.
Goleta holandesa *Gouverneur van den Brandhof*, (paquete) para St. Thomas, St. Eustaquio, Saba y San Martin.

Junio 3.

Goleta holandesa *Arend*, para Aruba.
Balandra holandesa *Flor de Mayo*, para Bonaire.
Balandra holandesa *Zilia*, para Bonaire.
Balandra holandesa *Amistad*, para Bonaire.

Junio 4.

Goleta venezolana *Lafayette*, pª Ptº Cabello.
Balandra venezolana *San Juan*, paaa Pto. Cabello.
Balandra holandesa *Zephyr*, para Bonaire.
„ „ *Marie*, „ „
„ „ *Phenix*, „ „

Junio 5.

Vapor americano *Cardcas*, para Nueva York.
Balandra holandesa *Maria Eliza*, para Aruba.

PARA PARTIR.

Vapor americano *Valencia*, esta tarde para Pto. Cabello y La Guaira.
Vapor inglés *Severn*, esta tarde para Pto. Cabello, La Guaira y los demas puntos de su itinerario.
Goleta holandesa *Minerva*, hoy para Aruba.
Vapor americano *Maracaibo*, mañana para Maracaibo. La balija se cerrará á las 9 A. M.
Goleta venezolana *Guillermina*, mañana para Barcelona y Cumaná.
Goleta haitiana *Helena*, mañana para Barcelona.
Goleta holandesa *Perseverancia*, mañana para Barcelona.
Goleta venezolana *Rosabella*, mañana para Juan Griego.
Balandra holandesa *Maria Eliza*, mañana para Aruba.
Goleta colombiana *Amistad*, el 8 del presente para Rio-Hacha.
Goleta venezolana *9 de Agosto*, el 8 del presente para La Vela de Coro. Consignatario, J. J. Pietersz.
Bergontin goleta inglésa *Curaçao*, á la carga para Nueva York.
Goleta colombiana *Lamia*, admite flete y pasajeros para Rio-Hacka.
Balandra venezolana *Nueva Constitucion*, para Pto. Cabello, admite flete y pasajeros.

Rebista del Mercado.

NEW-YORK, 27, Mayo 1885.

Azúcar. — (Mercado firme).		
Cuba-Mascabado	4¾ @	5 5/16
idem Centrífugo	5½ @	6
Pto Rico	4½ @	5¼
Aloe	6¼ @	7
Brazilete.		
Delgado	$ 20 @	25
Grueso	$ 25 @	30
Café. (Existencia 37,600 sacos. Mercado firme).		
MARACAIBO.		
Trujillo	8 @	8¾
Bocónó	8 @	9¼
Mérida	9 @	11
Cúcuta	9¼ @	10
Clases extra	10½ @	12
SABANILLA. (Mercado firme).		
Ordinario	8 @	8¾
Regular	9 @	9¼
Bueno	9¾ @	10¼
Superior	10¼ @	11
Clases extras	11¼ @	13½
LA GUAIRA, CARÁCAS Y Ptº CABELLO. (Existencia 9,400 sacos. Mercado firme).		
Trillado	7¼ @	8¾
Descerezado	9¾ @	11
CORO	7 @	8
CIUDAD BOLIVAR	8 @	11
Bálsamo Tolú	31 @	32
Bálsamo Copaiba	@	30
Cueros de chivo. (Firme y en demanda).		
Coro escojidos 1ª	@	57½
Coro escojidos 2ª	@	37½
Coro escojidos 3ª	@	37½
Maracaibo	@	31
La Guaira & Ptº Cabello	30 @	31½
Rio Hacha sin escojer	@	37½
Cueros de venado. (Mercado con tendencia á baja.)		
Orinoco	@	24
La Guaira	@	26
Ptº Cabello	@	25
Cueros de Res. (Mercado quieto).		
Dulces La Guaira	@	18
„ Ptº Cabello	@	19
Salados	@	15
MARACAIBO.		
Dulces	@	18½
Salados	@	14¼
SABANILLA, sin escojer	@	17½
BOGOTÁ, „ idem	@	20
RIO HACHA, sin escojer	@	15
ORINOCO, sin escojer	20 @	20½
Pto. PLATA	@	15
Caucho. (Mercado firme).		
Pará fino	65 @	66
„ ordinario	49 @	50
Cacao. (Mercado quieto).		
Maracaibo	20 @	22
Carácas	16 @	17½
Dividivi de Curazao.		
(Mercado quieto)	$ 40 @	45
Maracaibo	30 @	35
Hueso. (por 2,000 lbs.)	@	26,00
Lana. (Quieto)	9 @	11
Miel de Abeja.		
de Cuba, por Galon en depósito	50 @	52
de Sto Domingo. „ „	46 @	47
Palo de Mora. (Mercado firme.)		
Maracaibo	17.00 @	18.00
Sabanilla	19.00 @	20.00
Zarapia. (Firme.)	1.10 @	1.15

CAMBIOS. ☞ El cambio en Paris sobre Lóndres está hoy á fr 25.32½.

Sobre Lóndres Letras Banqueras á 3 d	r $ @	4 89
id. „ „ „ 60 „	„ @	4 87
Sobre Paris, „ „ „ 3 „	frcs @	5 12
id. „ „ „ 60 „	„ @	5 16
Sobre Hamburgo „ „ „ 3 „	M. @	96
id. „ „ „ 60 „	„ @	95

Impr. de la Libreria de A. Bethencourt é Hijos.